

quas tractandas suscepit dignitas atque utilitas hortabatur, ut hanc Cortesii operum partim jamdiu editorum recognoscendi, partim quæ ad manus hominum nondum pervenerant, colligendi evulgandique curam, licet aliis quibusdam rebus distracti occupatique, minime negligere-mus. Jamque nonnullis ejus litteris collectis, emendatisque, quotquot extant cultissimi probatissimique scriptoris latina monumenta, typis committere cogitabam; quum repente crebris amicorum vocibus certior factus, non deesse, qui Mutinæ in eadem re elaborarent, statui ab in-cæpto desistere, nec modo edendarum clarissimi ci-vis lucubrationum gloriam Mutinensibus cedere, verum etiam quæcumque præ manibus haberem ad CORTESIUM pertinentia, cum illis libentissime communicare. At quum aliquot jam annos quor-sum Mutinensium studia evaderent, frustra expe-ctassem, hujus interim evulgandi operis de Ro-mano itinere gestisque Principis Apostolorum consilium suscepi; quo vix ullum aut Cortesiano nomine dignius, aut Ecclesiasticarum rerum cultoribus utilius poterat reperiri. Quam enim illud doctissimus author ad falsissimas Udalrici Velenii

Lu-

Lutherani hominis Persuasiones penitus everten-das profigandasque conscripserit anno reparatæ salutis M. D. XXII. haud facile dictu est quantis do-ctrinæ sapientiæque præsiidiis in tanta eorum tem-porum obscuritate ad scribendum accesserit, qui tam multis, tamque reconditis rei Chronologicæ, criticæque artis luminibus, suam hunc libellum il-lustrare exornareque potuerit. Illum igitur ex Vati-canæ Bibliothecæ Codice 3552. diligenter accura-teque descriptum, notisque historico-criticis auctum, tamquam edendarum deinceps CORTESII epistola-rum specimen, tibi exhibeo, Lector benevole. Ne-que is ego sum, qui eundem pro inedito venditare & obtrudere quodammodo velim. Ut enim ingenue fatemur jam olim prodiisse Venetiis, typis Franci-sci de Franciscis Senensis anno M. D. LXXIII. ad calcem latinarum ejusdem Cortesii litterarum, sub titulo Tractatus adversus negantem Beatum Petrum Apostolum fuisse Romæ; sic etiam hu-jus cateroquin rarissimæ editionis nullam prope-modum rationem haberi debere, asserere non dubi-tamus. Nam, ne quid de typographicis mendis dicam, quæ memorati Vaticani Codicis ope, facile emendari potuissent; adeo sane, quod ad lauda-tum

rum de Romano itinere gestisque Principis Apostolorum opus attinet, ea Veneta editio, manca est, atque imperfecta, ut illud revera nunc primum in hominum lucem celebritatemque venire videatur. Quaecumque autem de gestis cultuque SS. PETRI & PAULI in sacris litteris veterumque Ecclesie Patrum scriptis, memoria prodita fuerunt, non mediocri labore ac diligentia collegimus, & Cortesiano huic operi adjecta, in duo diversa opuscula divisimus; quorum alterum Annales SS. Petri & Pauli, alterum Appendicem monumentorum inscripsimus. Annales, historiam veluti quamdam exhibent perpetua narratione contextam tantorum Apostolorum, a CHRISTI Domini in Caelos Adscensu, sive ab anno aera vulgaris XXIX. ad annum ejusdem aerae LXV. quo ad III. Kal. Julii extremum vitae diem gloriosissimo martyrio confecerunt. Appendix vero monumentorum, in decem & quatuor capita distributa, dissertationes fere totidem complectitur de Ecclesiis locisque Urbis, aliqua utriusque Apostoli memoria, aut prerogativa insignitis, si postremum caput excipias, in quo de antiquis SS. Apostolorum imaginibus agitur. Sed

de

de his jam satis in utriusque opusculi Praefationibus (a). Quid autem in subjectis ad CORTESIUM notis praestiterimus, eruditorum judicium esto, quorum etiam oculis praecipuorum Ecclesasticae primi saeculi historiae Capitum in iisdem notis pertractatorum, tabellam subjecimus (b). Illud certe omni ope efficere conati sumus, ut nihil de rebus ad Beatissimos Apostolos pertinentibus, PETRI PAULIQUE studiosis desiderandum in hoc volumine relinqueretur. Quod si aliquid vel incautius, vel indoctius a me positum est, (sunt verba Magni Ecclesiae Doctoris Augustini ex epist. 143. alias 7. ad Marcellinum) id non solum ab aliis merito reprehendatur, verum etiam a me ipso. Nam nimis perverse se ipsum amat, qui & alios vult errare, ut error suus lateat. Vale, fructuere, ac fave.

SE-

(a) Vide hujus voluminis pag. 207. & 305.

(b) Vide paullo inferius pag. XXI.

SE-

S E R I E S
S I V E
C O N S P E C T U S R E R U M

Quae in hoc Volumine continentur.

- I. **G**regorii Cortesii in libros de itinere Romano S. PETRI ad Adrianum VI. Pont. Max. Praefatio. pag. 2.
- II. — Eiusdem de Romano itinere D. PETRI Liber Primus. 7.
- III. — Eiusdem de Romano itinere D. PETRI Liber Secundus. 67.
- IV. Vincentii Alexandri Constantii in Annales SS. PETRI & PAULI ad Sanctissimum D. N. CLEMENTEM XIV. Praefatio. 207.
- V. Annales SS. PETRI & PAULI ab anno XXIX. aerae vulgaris, ad annum LXV. 212.
- VI. Appendix Monumentorum de gestis cultuque Beati PETRI in Urbe, eodem Constantio auctore. 305.
- VII. Index rerum & nominum. 397.

HISTO

HISTORIAE ECCLESIASTICAE
ET LITTERARIAE
PRAECIPUA CAPITA

Quae in notis ad Cortesium pertractantur.

- 1. **Q**ui primus ausus fuerit Romanum D. PETRI iter ex professo impugnare, & quae modo sit hae de re haereticorum nostri temporis communior sententia. pag. 10.
- 2. De Marsilio Patavino ejusque erroribus. 13.
- 3. De anno Passionis JESU CHRISTI. 15.
- 4. Quo anno aetatis idem JESUS CHRISTUS D. N. a S. Joanne Baptista fuerit baptizatus. 16.
- 5. De Simonis Magi genere, patria, & arte. 18.
- 6. De Antiocheno D. PETRI Episcopatu. 20.
- 7. Utrum Romae Simon Magus statua donatus fuerit, & volatum conatus, D. PETRO ad Deum orante, praecipuus corruerit. 29.
- 8. Sub Claudio S. PETRUM Romam primo venisse, antiquorum Ecclesiae Patrum auctoritate confirmatur. Haereticorum & Catholicorum etiam argumenta in contrarium adducta diluuntur. 34.
- 9. Susannae, Beli, & Draconis narrationum, quae in Ebraicis Danielis exemplaribus desiderantur, veritas & auctoritas vindicatur. 47.
- 10. De libris Recognitionum S. Clementi PP. tributis. 55.
- 11. De Clemente Alexandrino ejusque scriptis. 58.
- 12. SS. Ignatii Martyris & Dionysii Corinthii testimonia de Romano D. PETRI Episcopatu expenduntur, idemque novis adversus Spanhemium argumentis demonstratur. 60.
- 13. De serie & successione primorum D. PETRI Successorum ex Catalogo Liberiano potissimum emendanda. 70.
- 14. Quo anno aerae Christianae PETRUS mortem obierit. 83.
- 15. Utrum Cephias ille a PAULO Antiochia redargutus, fuerit Apostolorum Princeps. 98.

15. Utrum

16. Utrum ex D. PAULI Epistola ad Romanos colligere fas sit, quod Claudio imperante Romam D. PETRUS non venerit. 103.
17. De eminentia Episcoporum supra Presbyteros. 108.
18. De Romano D. PETRI Episcopatu. Petrai, Basnagii, aliorumque recentiorum hæreticorum argumenta in contrarium adducta diluuntur. 113.
19. De tempore, quo laudata PAULI ad Romanos Epistola scripta fuerit. 122.
20. De fœdere inito PETRUM inter & PAULUM, ut primus Judæorum, alter Gentium esset Apostolus. 123.
21. De tempore & occasione, qua D. PAULUS quatuordecim suas Epistolas conscripsit. 128.
22. An ex iisdem PAULI Epistolis ad Philippenses, ad Colossenses, ad Philemonem, & 2. ad Timotheum colligi possit, PETRUM numquam Romæ fuisse. 133. 135. 138. & 142.
23. Utrum Romano S. PETRI itineri, quod a Cortesio assertum est, S. Lucæ in Actis Apostolorum, & D. Pauli in epistola secunda ad Timotheum silentium officiat. 145. & 157.
24. De supposititiis S. PAULI ad Senecam epistolis, & Senecæ ad PAULUM. 154.
25. Canonica Epistolæ D. PAULI ad Ebræos autoritas vindicatur. 155.
26. De Apocryphis S. Lini Papæ libris, de *Baptismo SS. Petri & Pauli* inscriptis. 160.
27. Quare Josephus in libris Antiquitatum, & de bello Judaico, Romani Principis Apostolorum itineris ac martyrii nusquam meminerit. 162.
28. Primatus D. PETRI ac Romanæ Sedis irrefragabilibus argumentis demonstratur. 172.
29. Antiquissimam traditionem esse, quod S. Marcus Romanis rogantibus Evangelium conscripserit ex iis, quæ Romæ S. PETRUS docuerat. 182.
30. Traditiones quædam inanes & vulgi commenta de D. PETRO, Romani ejus Episcopatus veritati nihil officere adversus Spanhemium ostenditur. 188.
31. Utrum D. PETRUS Epistolæ I. Cap. v. vers. 13. sub *Babylonis* nomine, Romam intelligat. 191.

IMPRI-

I M P R I M A T U R,

Si videbitur Rm̃o Patri Magistro Sacri Palatii Apostolici.

D. J. Patr. Antioch. Vicefg.

APPROBATIO.

Reverendissimi Pat. Th. Augustini Ricchini S. P. A. Magistri jussu, perlegi librum: *De Romano itinere Sancti Petri*, a Gregorio Cortesio S. R. E. Cardinale olim editum adversus Uldaricum Velenium, nunc verò ab eruditissimo Viro Vincentio Alexandro Constantio Bibliothecæ Vaticanæ Scriptore notis historico-criticis illustratum, & Annalibus SS. Petri & Pauli, nec non Appendice monumentorum de gestis cultuque eorundem Apostolorum in Urbe, auctum. Cumque nihil proferat, quod ab Orthodoxa fide, ac bonis moribus dissentiat, sed potius SS. Ecclesiæ Patrum traditione, argumentisque doctissimis, hæreticorum audaciam contundat, & frangat; Opus profecto dignum censeo quod typis mandetur. Ex Bibliotheca Barberina xiv. Kal. Octob. 1769.

Simon Ballerinius a Cubiculo SS. D. N. Papæ Honorarius; J. U. D. & Bibliotheca Barberina Præfectus.

APPRO-

APPROBATIO.

Gregorii Cortesii Cardinalis pietate, doctrina, eloquentiaque præstantissimi librum *de Romano itinere gestisque Principis Apostolorum*, quem nuperrime clariss. vir Vincentius Alexander Constantius in Bibliotheca Vaticana linguæ Sanctæ Professor, & Tabularii S. Congreg. de Propaganda Fide Custos alter, notis historico-criticis illustravit, & *Annalibus SS. PETRI & PAULI*, nec non *Appendice Monumentorum de gestis cultuque Beati PETRI* auxit, jubente Rmo P. Thoma Augustino Ricchinio S. P. A. Magistro diligenter evolvimus, atque perlegimus. Nihil in Cortesii libro, nihil in eruditissimis Cortesii editoris lucubrationibus a fide bonisque moribus alienum offendimus; immo vero ita omnia summa elegantia, acerrimo judicio, omnigena eruditione pertractata, ut litteratos homines, ac præsertim Ecclesiasticæ historiæ studiosos juvare mirifice possint, & delectare. Hoc itaque esto iudicium nostrum; ab hoc edendo Cortesiano opusculo tam doctis prædicti Constantii laboribus locupletato, magnam Reipublicæ litterariæ accessionem factum iri. Romæ Kalend. Februarii MDCCLXX.

*Raymundus Alberici Presbyter Oratorii Romani.
Philippus Laurentius Dionisi.*

IMPRIMATUR.

Fr. Thomas Augustinus Ricchinus Ord. Prædic.
Sac. Palatii Apost. Magister.

GREGO-

GREGORII CORTESII (1)

IN LIBROS

DE ITINERE ROMANO S. PETRI
AD ADRIANUM VI.

PONT. MAX. (2)

PRÆFATIO.

Etsi mundum, quæque in eo sunt universa maximo consilio, providentiaque divinitatis regi & administrari jam fere universo hominum generi persuasum est, id ipsum tamen præcipue in Republica Christiana tam certum esse videtur, tamque expressum, quam ea, quæ sensibus experimentove percipi consueverunt. Ut enim miranda illa omit-

A tam,

(1) De Greg. Card. Cortesio nonnulla diximus in notis ad Epistolas fam. Jacobi Sadoleti Cardinalis parte 1. pag. 28. & parte 2. pag. 121. plura tamen de eodem nobis dicenda supersunt in Commentario, quem de rebus ad doctissimum diser-

tissimumque Cardinalem pertinentibus scribere, ejusdemque Epistolarum collectioni, quamprimum evulgandæ, præmittere cogitamus.

(2) Adriani VI. Vitam a Paulo Jovio Episcopo Novocomensi illius ætatis historico-

COR-